

» JEGYZET

ROZSNYAI
SÁNDORÍgéretszegése miatt Románia
nem jogosult Erdélyre (1.)

Eredeti elképzelésem az volt, hogy a Trianonban ránk kényszerített diktátummal kapcsolatos jogi véleményemet a későbbiekben részletekbe menően kifejtve valamikor könyvben megírom. Azt, hogy jogilag miért kell diktátumról, és nem szerződésről beszélnünk. A román sajtóban az elmúlt időszakban megjelent vélemények azonban rákényszerítenek, hogy a problémához legalább röviden, újságcikk formájában már most hozzá szóljak.

Hazaárulónak kikiáltott másképp gondolkodók

Romániában a kommunista rendszerben 1989. előtt a történelmi kontinuitás elméletének vitatását a Sze-

Budapest elfoglalásának egyoldalú bemutatása

A tisztesség és becsület kedvéért hozzá kell tennem, hogy az utóbbi időben bukaresti lapokban is lehetett olvasni románok által írt cikkeket, amelyek szerzői elmondták például, hogy Erdélyben a legtöbb helységet és műemléket a magyarok építették. A kommunista időszakhoz viszonyítva ez haladást jelent. Azonban ha nem is a Szekuritáté, de manapság román történészek részéről nem ritka, hogy írásaikban vagy tévéműsorokban megsértik a magyarokat. Íme egy példa: a Historia specialia 2019. júniusi számában a főszerkesztő román történész elmondja, és színes fényképekkel illusztrálja, hogy az első világháború végén a román hadsereg Budapestet elfoglalta. Már csak azért sem vitatkoznék erről, mert amiről az újságíró ír, és amit ezzel kapcsolatosan a tévé bemutatott, azt is lehetne mondani, hogy megfelel a valóságnak. Csakhogy ez a történelmi valóság és a közvetlenül 1919 előtt történetek szándékos egyoldalú bemutatása ránk nézve sér-

a részét a zsákmányból... Az összes háborús szemetek között – mondta nekem Clemenceau 1918 októberében – a románok voltak a legszemetebbek! Két éven át, míg a szövetségeseink voltak, milliókat szereztek azzal, hogy a hátunk mögött eladták kőolajukat és bűzójukat az ellenségnek. Május 10-én októberig pedig törték magukat, hogy újból ne élelmezzék Németországot... A románok a csatatereken hitvány, gazemberek módjára viselkedtek! Vereség idején árulókká lettek, de amikor mások kiharcolták a győzelmet, oda szemtelenkedtek a békekonferenciára, hogy bérüket követeljék...” (Lángi A. Mária: Trianon, MER Publishing INC., Hungary, USA, 1994.)

Mivel közismert történelmi művekben ritkán, vagy egyáltalán nem szereplő idézetről van szó, meg szeretném még egyszer jegyezni, hogy a románok erkölcséről szóló idézetben szereplő kijelentéseket nem én, a magyar, hanem Románia egyik legjelentősebb akkori szövetségese, Clemenceau mondta róluk. Emlekeztetném az olvasót, hogy 1916-ban a románok szövetségre léptek a franciákkal, és ennek alapján követelték a háború végén Erdélyt, amelyhez az aláírt szerződés be nem tartása miatt nem volt joguk. Má-

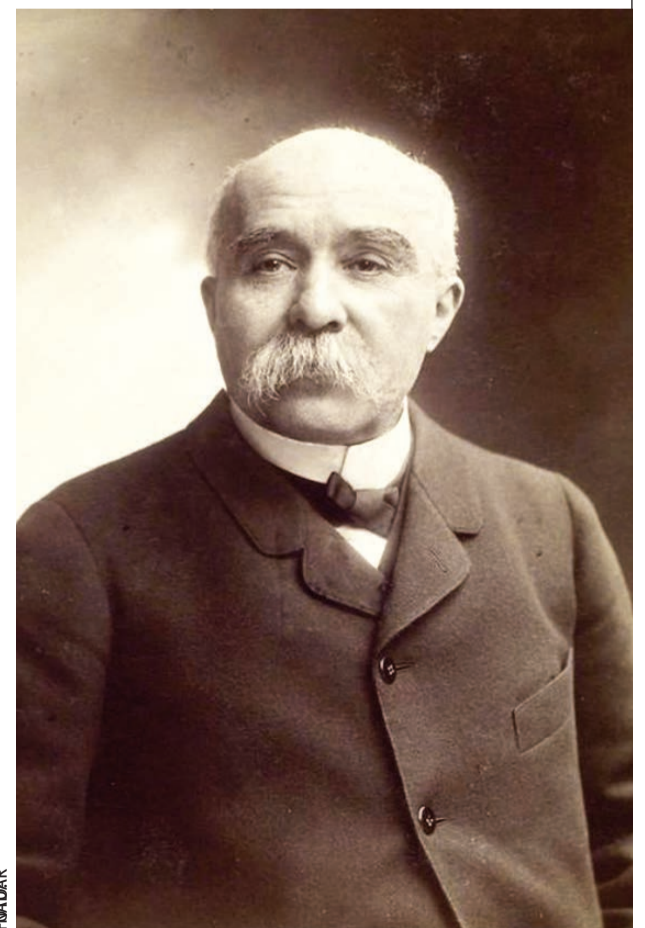
» Mivel Románia nem tartotta be szerződéses kötelezettségét, törvényes alapelvek szerint a jutalmat (Erdélyt) sem kellett volna megkapja, de a szövetségesei minden előbb említett alapvető jogelvet megsértve (áthágvá) Erdélyt mégis a románoknak adta.

sok által is osztott véleményem szerint a románok a világ egyetlen demokratikus jogrendszerében sem kaphatták volna meg Erdélyt a trianoni tárgyalásokon. Ugyanis a tárgyalást vezető nagyhatalmak – amelyek velünk, magyarokkal ellenséges viszonyban voltak – tudták, hogy már 2000 éve az összes demokratikus jogrendszerben érvényben volt az az alapvető jogelv, mely szerint a megígért jutalmat nem szabad és nem kell kifizetni annak, aki nem tartotta be az ígértét (az az elv így hangzik: exceptio non adimpleti contractus – végre nem hajtási kifogás). Románia esetében az antant hatalmakkal aláírt szerződéskor Erdélyt Romániának ígérték, de mivel Románia nem tartotta be szerződéses kötelezettségét, törvényes alapelvek szerint a jutalmat (Erdélyt) sem kellett volna megkapja, de a szövetségesei minden előbb említett alapvető jogelvet megsértve (áthágvá) Erdélyt mégis a románoknak adta.

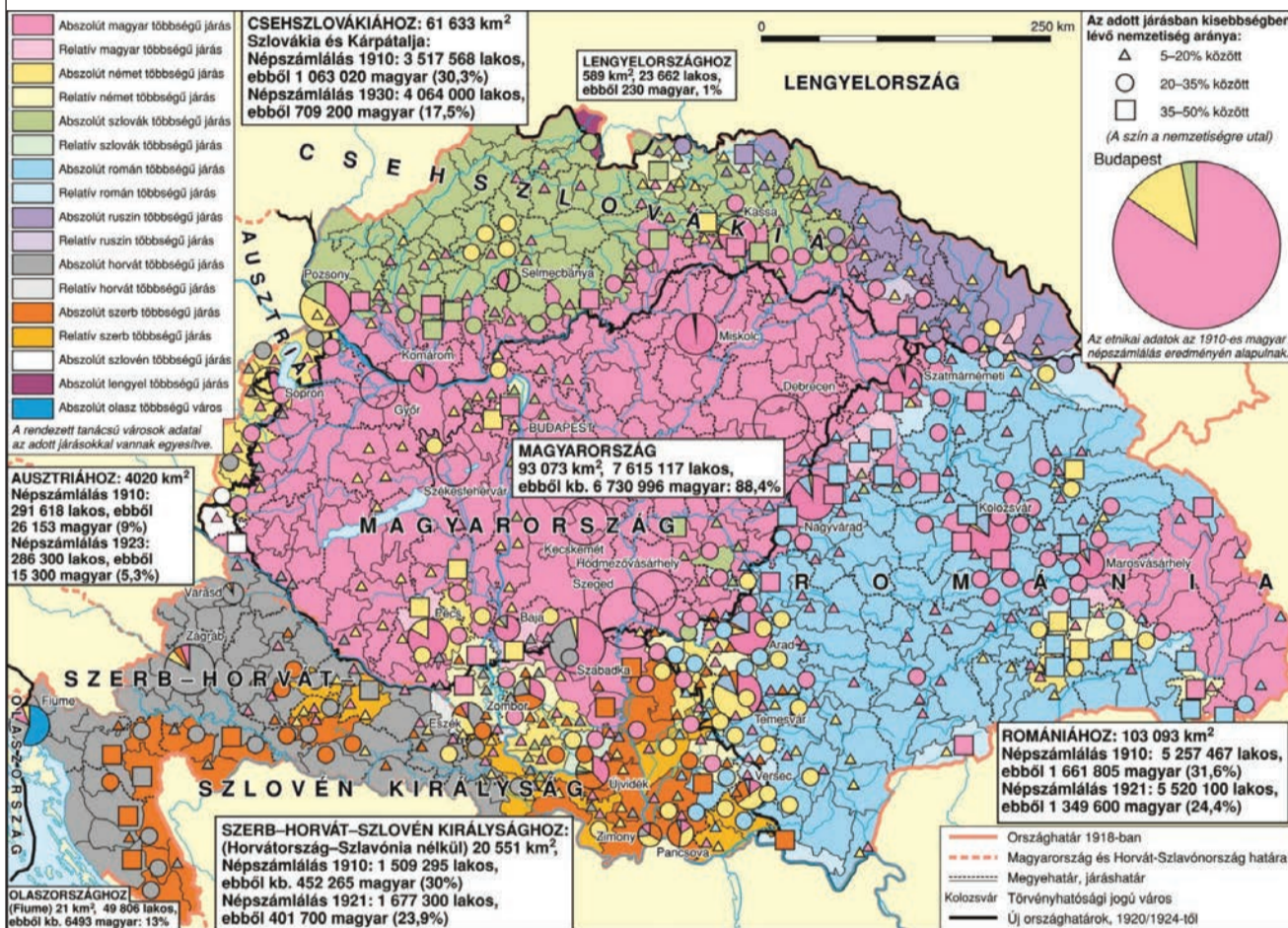
Quod erat demonstrandum.

(folytatjuk)

A szerző sepsiszentgyörgyi jogász, ügyvéd

FELIX TÓTH

kuritáté hazaárulásnak minősítette. Azon kívül, hogy az államvédelmi hatóság a román jogfolytonosságot vitatókat bűncselekménnyel vádolta, a mindennapi életből tudjuk, hogy a román jogfolytonosságot vitató magyarokat és másokat nemcsak a Szekuritáté, hanem a történelemmel foglalkozó román értelmiség is igen gyakran hazaárulónak tartotta. A dáko-román kontinuitáselméletet „államvallásnak” tekintették, és a hétköz-

» Abban a szerződésben, amit a románok kötöttek az antant hatalmakkal 1916-ban, amikor beléptek a háborúba, Erdély megszerzése érdekében arra kötelezték magukat, hogy semmilyen áron nem fognak a németeknek segíteni és nem fogják kiszolgálni őket.

napi gyakorlat szerint azokat, akik ezt a Daicovicu-féle kontinuitáselméletet vitatták (a legtöbbször magyarok voltak), a románság elítélte és csak szerencsés esetben nem jelentette fel. A Szekuritáté az ilyeneket behívta, börtönnel fenyegette, ami még akkor is igen súlyos dolognak számított, ha az illetőket nem állították bíróság elé. De a gyakorlatban, mivel a Szekuritáté állam- és pártszerveken keresztül mindent befolyásolni tudott, ha valaki a kontinuitáselméletet vitatta, az ő szemükben magyarkodni próbált, bármikor megvolt arra a lehetőség, hogy lehetetlenné tegyék, a párttitkárokon keresztül a munkahelyéről elmozdították, alacsonyabb fizetésbesorolást kapott vagy elhelyezték román vidékre. A forradalom után nekünk, magyar jogászoknak a programunkban szerepelt, hogy a román vidékekre helyezett magyar értelmiséget hozzák haza Erdélybe, ezt a követelményt emlékezetem szerint én fogalmaztam meg először.

tő, mert ahhoz, hogy ez a történelmi kép teljes legyen, legalább három eseményt meg kell említeni. Mielőtt a románok elfoglalták volna Budapestet 1919-ben, 1916-ban a magyarok a németekkel együtt elfoglalták Bukarestet és a teljes Havasalföldet. Itt idézem az akkor történetekkel kapcsolatosan az egyik szemtanú nyilatkozatát, aki jelen volt Bukarest elfoglalásánál. „Bukarestben a lakosság éppúgy viselkedett, mint Krajovában. Hurrázott, és az ablakokból virágot szórt. Mindenki azon volt, hogy a kedvünkbe járjon. A levantin eleganciával öltözött dandyk, kávéházi oroszlanok és a »profesoarák« itt sem hiányoztak.” (Maderspach Viktor: Az oláhok véryomában a Fekete-tengerig, Lazi Könyvkiadó, Szeged, második kiadás, 2017, 234. oldal). Nagyon úgy néz ki, hogy Bukarest lakosságának már akkor elege volt a korrupt román vezetőkől.

George Clemenceau „románjellemezése”

Abban a szerződésben, amit a románok kötöttek az antant hatalmakkal 1916-ban, amikor beléptek a háborúba, Erdély megszerzése érdekében arra kötelezték magukat, hogy semmilyen áron nem fognak a németeknek segíteni és nem fogják kiszolgálni őket. Ezzel szemben Henri Pozzi egykori francia külügyi megfigyelő ezzel a problémával kapcsolatosan a következőket vetette papírra: „Románia csak azért állt az oldalunkra, mert számított a győzelmünkre, nem pedig azért, mint hogyha meg lett volna győzve ügyünk igazságáról, vagy pedig azért, mert faji kapcsolatok ösztönözték volna. 1918 május 8-án aláírta a békeszerződést, melyet Clemenceau (Franciaország akkori miniszterelnöke, portrékon – szerk. megj.) becstelennek nyilvánított csak azért, mert azt hitte akkor, hogy rossz lóra tett; mikor újra visszatért hozzánk, áruló módon hátba támadta Mackensen seregét. Ezt azért tette, mert mi akkor győztesek voltunk és Románia meg akarta kapni